

Storfjärilar längs Sörmlandskusten 2022

- det 40:e året

Rapporten omfattar hela Sörmlandskusten upp till länsgränsen mot Stockholm och ner till gamla landskapsgränsen mot Östergötland. Denna ordning gäller sedan 1995, dessförinnan omfattade rapporten Nyköpingsområdet med en radie av tre mil från staden. (Landskapsgränsen är numera flyttad öster ut så att den sammanfaller med länsgränsen mot Östergötland). Detta år blir det 40:e året i rad d.v.s. sedan 1983 som jag rapporterar fjärilsfynd från hemmarnas markerna. Listan redovisar fynd 2022 och några äldre fynd. För närvarande är 796 arter hittade i området som trots allt är ganska litet, ca 8 mil långt och 3 mil brett. (Det var 623 arter för 32 år sedan). 45 arter är nyetableringar i landskapet, dessa har kommit från syd och sydost. Under samma tid har vi nog förlorat en handfull arter, vars sydgräns nu är längre norrut. Denna rapport redovisar tre nya områdesfynd.

Det var en sommar med hyfsad flygning, några kvällar hade vi tusentals fjärilar runt lamporna. Vissa arter startade tidigare än normalt, andra arter blev försenade p.g.a. kall maj månad. Vi hade flera bra flygningar på Rysstoppen strax utanför Nyköping. Den bästa natten 27/8 missade jag dessvärre. Några enstaka nätter hade vi flera 1000 djur och 18/8 hade vi 186 arter storfjärilar på dukarna. Vid Linudden var det rätt stora mängder vid några tillfällen även om det inte är någon typisk sträcklokal. Almfläckmätaren hade massflygning under flera veckor med över 400 ex en enda natt.

Kenneth Andersson (KA) hade flera rariteter på sin tomtlampa som vanligt, ett landskapsfynd. Flit ute i markerna lönar sig dock alltid. Min egen tomtfälla är nu riktigt bra. Jag och Kenneth var dessutom ordentligt flitiga med dukarna i närområdet, ca 30 duknätter.

Den gamla uppdelningen av storfjärilar enligt Gullanders böcker är fortfarande redovisningsmodellen så att ni som sett listan förut ska känna igen er. Säsongen började i mars och en kall april med dåliga flygningar, det var riktigt ont om sälgflyn i år också. En vidfuks noterades i början av mars vid Brannäs. Maj månad var också kall, vilket försköt flygtider och påverkade resten av sommaren kraftigt. Många arter hade väldigt utdragna flygtider. Sommaren var ganska normal, inte alls den tropiska värme vi hade 2018. Hösten normal men med temperatur upp emot 20 in i oktober och +15 under nätter i början av november. Övervintrande flyn hade därmed en lång flygtid under hösten. Senare års nyetableringar har stått sig väl och flera nya arter

kan betraktas som bofasta. Det gäller t.ex. *Kartfjäril*, *Kamsprövat puckelfly*, *Grönt larvfly*, *Mätarfly*, *Strecktecknat aftonfly*, *Vitfläkat lundfly*, *Storfläkat bandfly*, *Rosa jungfrusfly*, *Vitpunktsgräsfly*, *Tvillingfläkat rörfly*, *Igelknoppsrörfly*, *Vatt-rad malmätare*, *Rotstreckad älmätare*, *Benvedsmätare m.fl.*

Rapportörer: JS Jan Sjöstedt, KA Kenneth Andersson, JL Jesper Lind, ASK Anneli och Staffan Kihl, PM Peter Molin, HJ Håkan Jansson, AA Arne Andersson och AP Artportalen.

Nya arter för listan

Mätare: 0 nya 251 arter

Flyn: 3 nya nu 322 arter.

Gulbandat ordensfly *Catocala fulminea* 1 ex 17/8 Rysstoppen Nyköping (KA, JS). Se separat notis.

Nimetallfly *Trichoplusia ni* 10 ex 27/8 Rysstoppen Nyköping och 1 ex Oxelösund (KA) Samt 1 ex 9/8 Oxelösund (KA, JS). Se separat notis.

Knölflyet *Heliothis nubigera* **Landskapsfynd** enligt AP. 1 ex 30/8 Oxelösund (KA). Se separat notis.

“Spinnare” - Svärmare: 0 nya 147 arter.

Dagfjärilar 0 nya, 75 arter

Totalt 780 arter

Intressanta arter för området

Mätare

Tandad lundmätare *Thalera fimbrialis* 1 ex 21/7 och 1 ex 28/8 Buskhyttan. 2 ex Nävekvärn 21 + 23/7 (AP). *Får därmed anses etablerad.* 2 tidigare fynd inom området.

Rotstreckad älmätare *Hydrelia sylvata* Totalt mer än 100 ex olika lokaler bl.a. 40 ex Linudden en natt i juni. Fynd till mitten juli. Det första djuret togs 2017. Så den är väletablerad.

Benvedsmätare *Ligdia adustata* flera ex maj - juni (JS, KA) bl.a. Oxelösund 12 ex i AP 12/6 - 20/8.

Benvedsmätare

Hagtornsmalmätare

Piltecknad fältmätare *Gagitodes sagittata* Inget fynd i år. Värdväxten fortfarande riklig vid Linudden.

Brunflammig fältmätare *Perizoma flavofasciata* > 100 ex maj - juli (JS, KA) på duk Linudden. Arten har alltid funnits i området och även detta år i stor mängd i närheten av vitblärebestånd.

Krönt malmätare *Chlorochystis v-ata* (JS, KA) Arten var mindre vanlig i år, men uppträder spritt.

Oren malmätare *Eupithecia immundata* flera ex i juni Linudden. Värdväxten är vanlig där.

Backanismalmätare *Eupithecia pimpinellata* 4 ex 8/7 Ålbäck (JS, KA).

Humlemalmätare *Eupithecia assimolata* 4 ex i maj och juli Buskhyttan (JS).

Paddbärsmalmätare *Eupithecia actaeata* Flera ex juni - juli (JS, KA) Linudden känd här sedan tidigare.

Hagtornsmalmätare *Eupithecia insigniata* 13 ex 3/5-13/5 Buskhyttan (JS) 4 ex 20/5 Oxelösund (KA). Sensationellt, då vi tidigare endast funnit arten vid Nynäs.

Streckaftonfly

Blåbärslundfly

Flyn

Streckaftonfly *Acrionicta strigosa* 30 ex 4/7 (KA,JS) Linudden, dessutom > 5 ex Buskhyttan totalt över 50 ex, Expansionen fortsätter raskt.

Spjutaftonfly *Apatele cuspis* Betydligt ovanligare i år igen, endast enstaka ex för en art som varit ett vanligt aftonfly i många år.

Grönt lavfly *Cryphia algae* > 30 ex!! Rysstoppen, Oxelösund och Buskhyttan. 2020 gjordes 1:a fyndet och 2021 7 exemplar!!

Gulgrått jordfly *Rhyacia simulans* Enstaka ex Ryssstoppen m.fl. platser tex Buskhyttan (JS).

Rödkantat jordfly *Eugraphe sigma* > 10 ex i slutet av juni-augusti, Rysstoppen även flera ex på min tomt-lampa i Buskhyttan.

Leverbrunt ängsfly

Vitpunktsgräsfly

Kanelbrunt rörfly

Gråvattrat bandfly *Epilecta linogrisea* Inte alls lika allmän i år men den dyker upp både här och där.

Storfläckigt bandfly *Noctua interposita* > 15 ex 28/7 till 11/9 Rysstoppen och Buskhyttan (JS, KA) dvs 3 ggr så många som alla tidigare fynd ihop.

Brunviolett bandfly *Noctua janthe* Fortfarande områdets vanligaste bandfly >50 ex en bra natt.

Gråviolett bandfly *Noctua janthina* flera ex Rysstoppen och Buskhyttan juli-aug (JS, KA).

Grått johannesörtfly *Chloantha hyperici* flera ex Rysstoppen, Buskhyttan och Oxelösund (JS, KA).

Vitfläckigt lundfly *Melanbra persicariae* 5 ex juni Linudden m.fl. platser (JS, KA).

Blåbärslundfly *Lacanobia w-latinum* 2 ex 27/6 frihåvade Herrhagen (JS, KA). Få fynd i Sö tidigare.

Rosa Jungfrufly *Eucarta virgo* 1 ex 13/7 (PM) Rysstoppen och flera ex Buskhyttan, totalt 15 ex.

Brungult nässel fly *Abrostola triplasia* Det vanligaste nässel flyet i år, varje lampnatt olika lokaler i flygtid. För 5 år sedan en raritet.

Ljunghedfly *Anarta myrtilli* 1 ex Rysstoppen (JS) på lampa.

Blågrått kapuschongfly *Cucullia lactucae* > 10 ex flera olika lokaler juni - augusti. Flera frihåvade.

Absintkapuschongfly *Cucullia absinthii* 8 larver på gråbo Rysstoppen dessutom vid Brandholmen.

Leverbrunt ängs fly *Apamea epomidion* 1 hona 26/6 Linudden (JS) 1 ex Kvarsebo tidigare.

Ljusingat löv fly *Hoplodrina ambigua* >100 ex aug - sept. bl.a. KA:s tomt Oxelösund dessutom från många andra platser bl.a. Buskhyttan. Det första fyndet kom 2017. En vanlig art numera.

Kamsprötat puckelfly *Aporophyla lueneburgensis* ca 20 ex Buskhyttan och Rysstoppen 18/8 - 29/9.

Trestreckat gulvings fly *Xanthia citrigo* 1 ex 12/9 Rysstoppen (JS).

Vitpunktsgräs fly *Mythimna albipuncta* >20 ex 21/8 - 10/9 Rysstoppen, Oxelösund och Buskhyttan.

Ekordens fly *Catocala promissa* Flera ex på Brannäs och Buskhyttan (JS).

Vinkelbandat ordens fly *Catocala nupta* >10 ex Brannäs, Rysstoppen, Buskhyttan augusti-sept.

Blått ordens fly *Catocala fraxini* flera ex många lokaler, vanlig i år.

Tvillingfläckat rörfly *Lenisa geminipuncta* 1 ex 15/8 Brannäs (KA). 1 ex 16/8 Buskhyttan (JS).

Mindre strå fly *Denticucullus pygminus* 2 ex 9/9 Buskhyttan 1 ex i Oxelösund, saknats i många år.

Kanelbrunt rörfly *Globia algae* 4 ex 15/8 Brannäs (KA).

Igelknoppsrörfly *Capsula sparganii* 1 ex 15/8 Brannäs (KA). 1 ex 19/8 Rysstoppen (JS).

Mindre glans fly *Elaphria venustula* Enstaka vid Linudden och Kvarsebo, blivit ovanlig.

Svartfläckigt glansfly *Pseudeustrotia candidula* 1 ex 17/8 Rysstoppen (JS, KA). Sällsynt i Sö.

Svartfläckigt knölfly *Protoschinia scutosa* 1 ex 19 + 27/8 Rysstoppen 1 ex 27/8 Oxelösund (KA) och 1 ex 30/8 sittande nykläckt på dagtid Rysstoppen (JS). Enstaka fynd tidigare av denna migrant.

Bomullsknölfly *Helicoverpa armigera* 1 ex 27/8 Rysstoppen, 1 ex 30/8 Oxelösund (KA). Tidigare 1 fynd. Migrant. Samma natt tog KA ett nytt knölfly för landet på tomtlampan.

Silverlinjerat metallfly *Autographa mandarina* 1 ex 27/8 Rysstoppen (KA). 1:a på många år, migrant.

Dagfjärilar

Sälgskimmerfjäril *Apatura iris* Många ex i (AP). 5 ex 13/7 Rysstoppen(JS).

Aspfjäril *Limenitis populi* 4 ex 13/7 Rysstoppen (JS), bl.a. en hane som uppvaktade en sälghona.

Makaonfjäril *Papilio machaon* < 30 larver Bötessområdet i mitten av juli.

Apollo *Parnassius apollo* Många obsar i Trosaområdet (AP). 6 ex en dag med äggläggande honor.

Kartfjäril *Araschnia levana* 25/4 - 3/6 flera ex 11/7 - 24/8 många ex (AP). Det första fyndet kom 2018.

Videfuks *Nymphalis xanthomelas* 1 ex i början av mars (HJ) 1 ex 8/7 Valva äng (KA).

Almsnabbvinge *Satyrion w-album* 4 ex 13/7 Rysstoppen på almar (JS).

Klöverblåvinge *Glaucopsyche alexis* 3 ex 9/6 Lövlund (JS). Övåntat och kul.

Violett kantad guldvinge *Lycaena hippotboe* Inget områdefynd i år trots eftersök.

Vitfläckig guldvinge *Lycaena virgaureae* Fynd i Bötessområdet och vid Linudden 5 ex 19/7 (JS).

Hedpärlemorfjäril *Argynnis niobe* 1 hona 24/7 Buskhyttan (JS). Jag hade gjort flera eftersök på klassiska lokaler vid rätt tid. Så kommer en hona en månad sen på tomten. Övåntat och kul.

Svavelgul höfjäril *Colias palaeno* 40 ex 26/6 Bötet (JS). Massflygning i år under nästan 2 månader.

Svartfläckig glansmygare *Carterocephalus silvicola* 1 ex 10/6 Ytterbo (AP) Sällsynt numera.

“Spinnare” –Svärmare

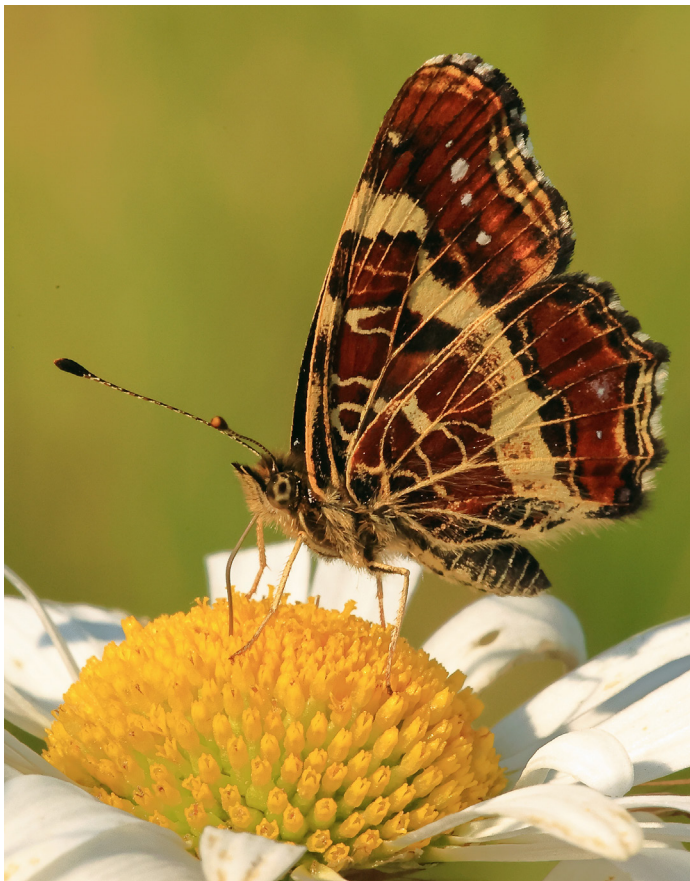
Åkervindesvärmare *Agrius convolvuli* 1 ex 1/7 Stendörren, 1 ex 1/9 Oxelösund (LA), 1 ex 16/9 Sjösa.

Ligustersvärmare *Sphinx ligustri* > 10 ex flera lokaler bl.a. 2 ex 28/6 (AA) och larvfynd Höglunda 13/8 (ASK).

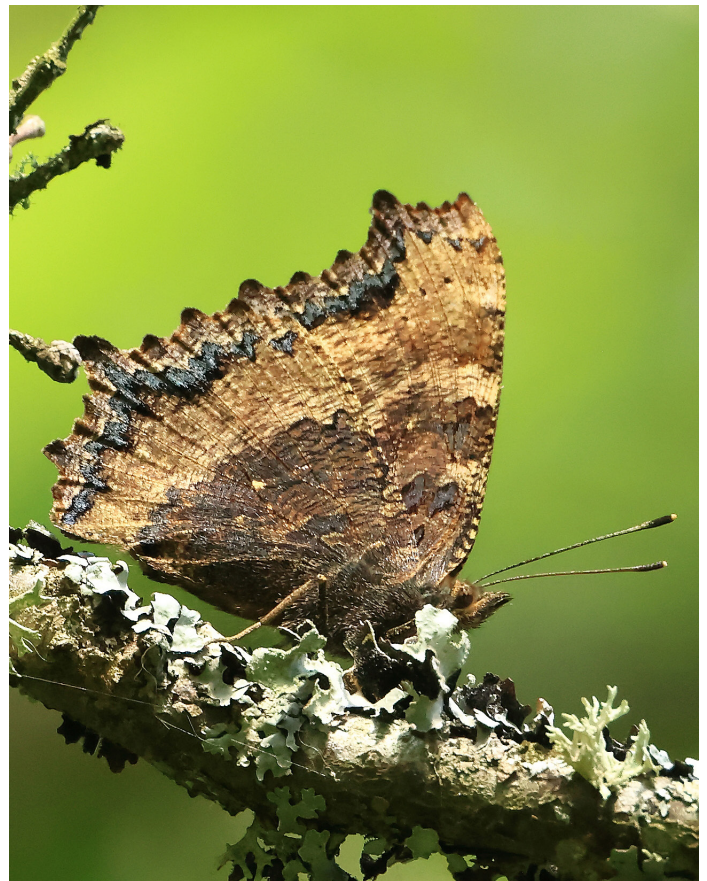
Större dagsvärmare *Macroglossum stellatarum* Många ex Oxelösund i augusti (KA) samtidigt 3 ex 30/8 Buskhyttan (JS) sågs varje dag under några veckor.

Svävflugelik dagsvärmare *Hemaris tityus* 1 ex 21/6 Valva äng (AP) 1 ex 24/6 Buskhyttan (JS).

Humleldagsvärmare *Hemaris fuciformis* 1 ex Höglunda Ludgo 24/6 samt 21/8 (ASK).

Kartfjäril

Videfuks

Ligustersvärmare. Foto Staffan Kihl

Åkervindesvärmare

- Granharfotspinnare** *Calliteara abietis* 1 hona Bötet 5/7 (JS).
- Nagelspinnare** *Aglia tau* 2 ex Kvarsebo i juni (KA, JS).
- Blåhuva** *Adiloba caeruleocephala* 1 ex Höglunda 4/10 (ASK), 1 ex Buskhyttan 28/10 (JS).
- Kärrtofsspinnare** *Orgyia recens* 1 ex 5/7 på lampa Bötet (JS). Flyger normalt sen em /kväll.
- Eksikelvinge** *Watsonalla binaria* Vanlig i år flera lokaler.
- Kungslavspinnare** *Lithosia quadra* Många lokaler i flygtid.
- Guldgul lavspinnare** *Eilema sororcula* flera ex många lokaler. Det 1:a fyndet var i Kvarsebo för 9 år sedan.
- Punktlavspinnare** *Pelosia muscerda* Flera ex olika lokaler, t.ex. Rysstoppen (JS, KA).
- Krypvideglasvinge** *Synanthedon flaviventris* 11 ex 13 - 17/7 Ålbäck på feromon mkt blåsigt flera dagar vilket begränsade antalet (KA, JS) Tidigare ett enda fynd, då från Trosaområdet.
- Ängsmetallvinge** *Adscita statices* 2 ex 12/7 Kärr Studsvik (JS).
- Raggsäckspinnare** *Pachytelia villosella* En säck i juni vid Bötet (JS).

Också i år hade många arter fler generationer än normalt. I vissa fall i stora antal. Framtiden får utvisa om dessa fenomen påverkar populationerna i någon riktning.

Notiser

Gulbandat ordensfly *Catocala fulminea*

Den 17/8 var jag och Kenneth på vår favoritkulle. Det kändes bra efter en stärkande tår. Vi gick ett varv runt våra lampor, bra med flygfän men inget dramatiskt, kravbilden har ökat under åren. Så plötsligt är den bara där. Den landar rakt framför våra ögon. Vips är den nere i K:s burk. Det känns överkligt även långt efteråt. Så mycket vi spekulerat och planerat runt denna art. Mycket kul för Kenneth, vem vet den kanske är bofast i Sverige igen.

Nimetallfly *Trichoplusia ni*

Den 27/8 2022 blev natten med stora bokstäver och jag missade hela spektaklet, försov mig. Kenneth var på Rysstoppen denna magiska natt då migrantrariteterna strömmade in på aldrig skådat sätt. Det kom 10 ex av Nimetallfly, där han fick ytterligare en på tomtlampan samt en efterslänrare 9/8 i Oxelösund som jag fick ta in. Det stora antalet på samma ställe tyder på en lokal kläckning av denna sällsynta migrant. Samma natt kom även svartfläckigt knölfly, bomullsknölfly och silverlinjerat metallfly, samtliga sällsynta migranter från sydost. Det var en märklig vädersituation, mycket varmt, lagom vind med åska och kraftigt regn några mil norrut som gav optimala flygförhållanden.

Knölflyet *Heliothis nubigera* Landskapsfynd enligt AP

Den 30/8 tog Kenneth två knölflyn på sin tomtlampa, vilka han bestämde till bomullsknölfly. Det ena visade sig vara något helt annat. Detta knölfly har ännu

inget svenskt namn då det är nytt för landet. Under samma tidsperiod togs ytterligare exemplar i södra Sverige. Efter bildiskussioner med Jesper Lind konstaterades att det var en ny art från sydost. Framtiden får visa om det redan finns fynd i Sverige då det är marginella artskillnader, hur som helst lär det komma fler med det varmare klimatet i hela Europa.

Jan Sjöstedt
Bilder Kenneth Andersson

Nimetallfly

Långvingad lövvårtbitare *Phaneroptera falcata*

Denna karismatiska rätvinge blev ny för Sörmland förra året och ny för landet 2014. Den 7/8 var jag på ett hygge utanför Buskhyttan och plockade hallon och där såg jag 2 exemplar av arten utan att leta, de bara klättrade omkring i hallonbuskarna. Det var gott om hallon. Den 30/8 var jag och Kenneth på Rysstoppen utanför Nyköping, vi fick ett par stycken på våra dukar och vi hittade ytterligare 3 ex som satt i blomklasarna av renfana. Nästa dag gick jag omkring på samma plats och såg ytterligare 4 djur. I Artportalen finns ett antal fynd från Mörkö Sö där arten upptäcktes som ny förra året. Detta tyder på att arten är väletablerad i landskapet.

Jan Sjöstedt

